

Hans Eberg Jacobsen 1880-1959

Versjonsdato 20121103

Min farfar.

En faktasamling kronologisk ordnet.

Tjue års innsamling, systematisert og utprøvd etter oppgitte kilder i februar 2011, femtito år etter hans død.

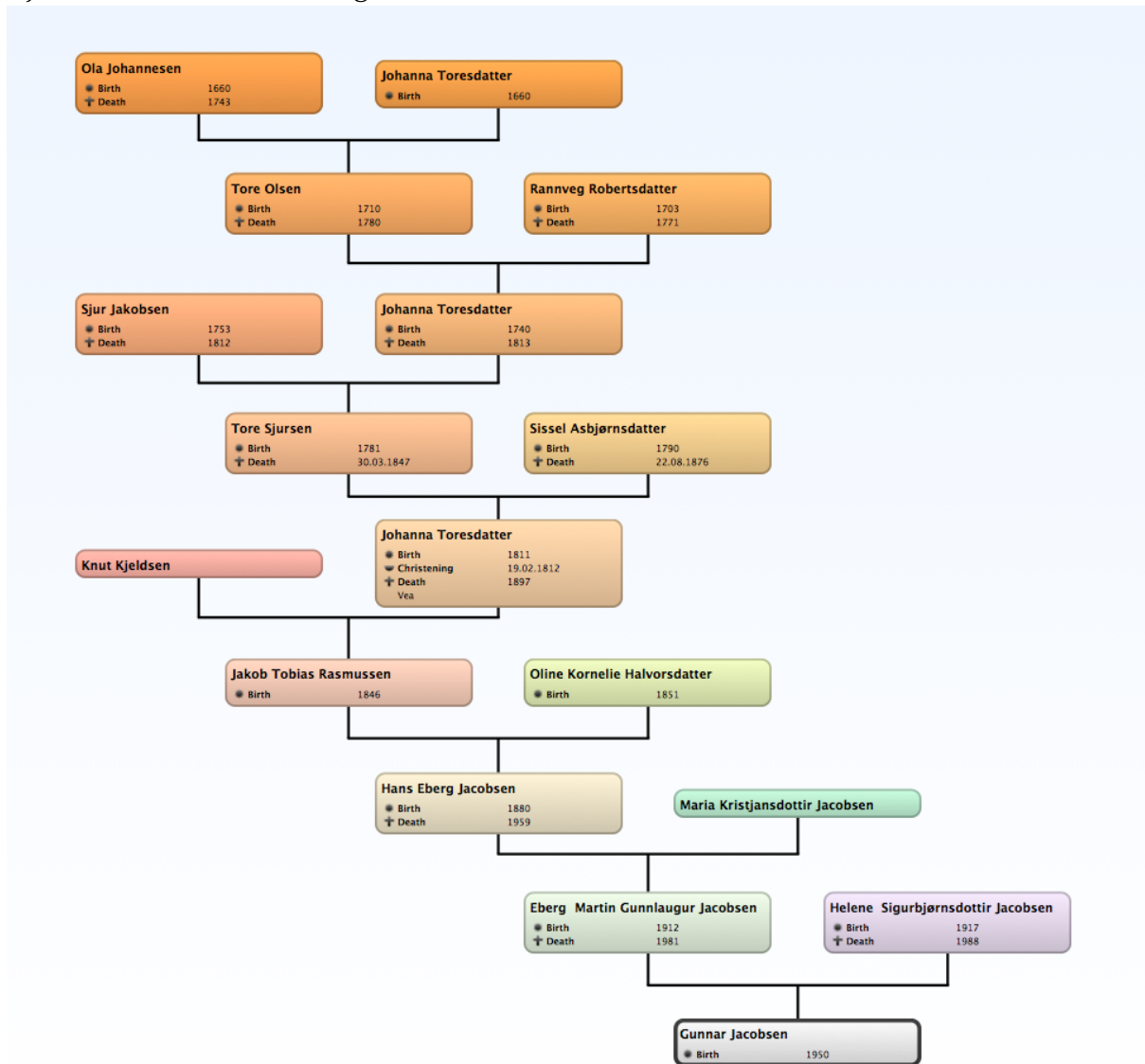
Julen 2010 var Gunnar og Elise på kirkegårdsbesøk og la ned kranser og tente lys. Det var den kaldeste vinteren i vårt minne. Det var på tide å ta farfar inn i varmen.

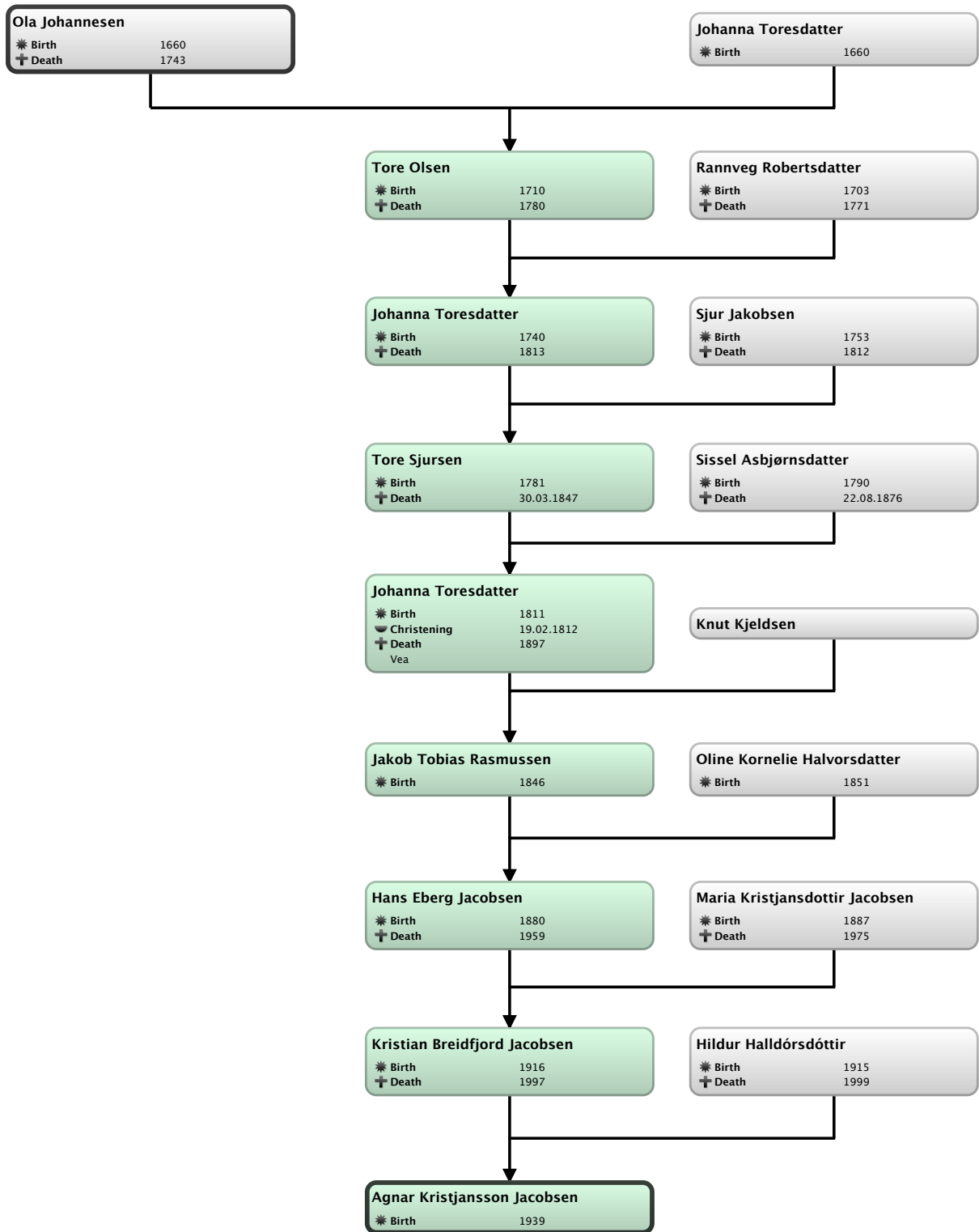
Besøket på kirkegården ett år senere gjorde meg klar over at det var farfar som fikk meg til å skrive denne e-boken. Jeg har aldri møtt ham. Jeg tror jeg ble skånet for hans livsførsel de åtte- ni årene vi var samtidige. Nå har han hatt en positiv innflytelse fordi han var min fars far.

Historien finnes i formatene epub og kindle. Disse er Gunnar Jacobsens eiendom. Sigrid Helene Lund og Gunnar Jacobsen har opphavsrettighetene til de innsamlede opplysningene som de kommer fram her i tekstformat.

Gunnar Jacobsens slektstre via farfaren Hans Eberg Jacobsen i forhold til gården Bjelland, Nedstrand i Rogaland:

Agnars linje til gården Bjelland i Nedstrand:

Bjelland

Bjelland gårdene er beskrevet i Tysvær Gard og Ætt, bind 6. Utgitt av Tysvær kommune 1999. Store Bjelland bruk 1 kan følges tilbake til første bygsling i 1692. Bygsling av gardar var å leie, vanligvis fra staten. Bjellandsgårdene har vært lensmannsgårder til tider; med statsfunksjon.

Hans Eberg Jacobsens bestemor Johanna Toresdatter ble født på Store Bjelland, bruk 1, i 1811. Hun var datter av eierne på gården, Tore Sjursen og Sissel Asbjørnsdatter. Tore Sjursen kjøpte bruket i 1809 for 200 spesiedaler.

Nedstrand i nedre høyre hjørne, Skjoldastramen i venstre øvre hjørne og Vindafjorden i høyre kant.

Store Bjelland, bruk 1 i 1903.

Store Bjelland, bruk 1.

Store Bjelland, bruk 2.

Bjelland

Ifølge Tysvær bygdebok bind 6 er Johanna antagelig født i 1811 fordi hun ble døpt i februar 1812. I Karmøy bygdebok er fødselsåret anslått til 1826. Disse femten årene er stor forskjell. Dersom man regner 1811 som fødselsår fikk hun siste barnet da hun var 46 år gammel. Dersom man regner 1826 som fødselsår fikk hun siste barnet da hun var 31 år gammel. Da vil avstanden mellom første og siste barnet være 11 år. Begge er biologisk mulige men ett av fødselsårene må være mindre korrekt enn det andre. Der er heller ingen opplysninger som tyder på at det er tale om to personer. Karmøy bygdebok sier hun er datter av Tore Bjelland i Nedstrand.

Johanna Toresdatters første barn

Johanna fikk datteren Marta Johanna Tormodsdatter med Tormod Helgesen i 1835. Henvisningen i Tysvær bygdebok 6 på ham er til Treet, Store Nessa 128b. Store Nessa ligger øst for Nedstrand sentrum, ut mot Vindafjorden. Det kan virke som om datteren deres, Marta Johanna ble igjen på Treet, Store Nessa fordi hun er ikke nevnt sammen med moren Johanna Toresdatter siden.

Tormod Helgesen (født 1806, død 28.02.1883) kjøpte bruk 5 på Ytre Kvam i 1848 og bodde der til 1854. Deretter giftet han seg med enke Marta Torbjørnsdatter på Dalva, 16.07.1855 (ekteskapet tinglyst 11.09.1869). Her oppgir bygdeboken at Tormod hadde en datter fra før, Marta Johanne. Da er Marta Johanna 20 år. Dermed ser det ut som om Johanna Toresdatter fra Bjelland reiste fra mann og barn på Treet under Store Nessa da barnet var tre år gammelt i 1839, året moren Johanna er nevnt på Bokn.

Samme bygdeboken viser til (Kalsheim 33) for Marta Johanna Tormodsdatter, født 04.10.1835. I Tysvær bygdebok 7 er Marta Johanna gift med Peder Valentinsen (født 10.01.1831). De giftet seg 28.02.1896, hans andre ekteskap. Hennes historie etter fødsel og til dette ekteskapet er enda ikke godt kjent. De bosatte seg på bruk 3 Nygård under Kalsheim. Hun er 60 år og han er 63 år ved inngåelse av ekteskapet. Kalsheim ligger rett nord for Nedstrand sentrum i dag, Marta Johanne Tormodsdatters dødsdato er 06.12.1917. Det ser ikke ut til at hun har hatt barn. Hennes historie til hun var 60 er ukjent. Side 452 under Kalsheim blir hun knyttet tilbake til moren sin fødegård, Store Bjelland. Også under Dalva.

Også under Store Nessa der faren, Tormod Helgesen ble født. Dette åpner for at Marta Johanne kan ha bodd på Store Bjelland til hun ble gift med Peder Valentinsen i 1896, seksti år gammel. Dette kapitlet om Johanna Toresdatters første barn kan da sees som et kapittel om Tormod Helgesen, barnefarens bosteder. Kanskje søk i Dataarkivet vil gi mer om henne.

Gårdene Store Nessa, Ytre Kvam, Dalva, Kalsheim.

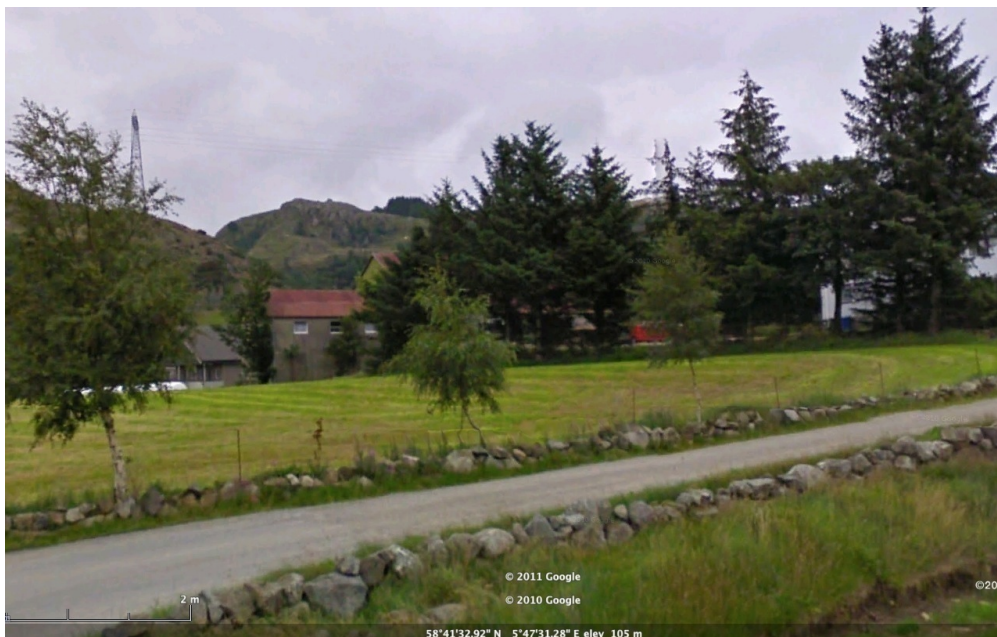
Bokn

I 1839 flyttet Johanna Toresdatter til Bokn. Da var hun 28 år gammel. Fra før hun kom til Bokn hadde hun et barn, Marta Johanna, med Tormod Helgesen. Marta Johanna ser ikke ut til å ha blitt med til Bokn. Da hun var blitt 35 år gammel fikk Johanna Jakob Tobias Rasmussen med løsarbeider Knut Kjeldsen fra Bokn som oppgitt far. Det er ikke nevnt at hun flyttet tilbake til Bokn. Fem år senere får hun barn med og gifter seg med Sjur Pedersen på Vea.

Der finnes en Knut Kjeldsen (1815 – 1892, Voss) på [geni.com](https://www.geni.com). Han var 31 år gammel da Jakob Tobias Rasmussen ble født. Ifølge [geni.com](https://www.geni.com) fikk han sitt første barn på Voss, ett år etter Jakob Tobias.

Litla Undheim

Fødselen foregikk på en husmannsplass på Litla Undheim på Jæren i 1846. Husmannsplassen eksisterer ikke lenger men innerst og øverst finnes en tohundremeters fjelltopp som heter Skurvehamaren. Nedenfor den er der i dag minkhus og mulig beite for en husmann. De som fikk ført opplysningene til kirkebøkene var husmann Tørres Svendsen Hammaren, Litla Undheim. Barnets faddere var Elise Thoresdatter Hammaren og Elen Kristine Halvorsdatter.

Kanskje Hammaren lå innenfor skaret i bakgrunnen.

Hammaren

I Time Gard og Ætt bind 5, Time Kommune, har jeg funnet Tørres Svenson (f. 19.7. 1828, d. 20.8. 1900), s. 343, som er samme navnet som oppgitt i tidligere Time Bygdebok. Han skal ha gitt opplysningene til kirkebøkene.

Gardsnavnet Hammaren er ikke brukt om ham i bind 5 over. Han var 18 år gammel i 1846 da Jakob Tobias Rasmussen ble født. At en så ung mann hadde troverdighet hos presten må sees i sammenheng med at hans far døde tidlig og at han var eldste oppvokste sønn på gården, bruk 4, som moren drev etter hun ble enke. Tørres kan ha bodd på Hammaren som ung mann. Han giftet seg i 1852, seks år etter at Jakob Tobias Rasmussen ble født. Tørres kan også ha blitt brukt uvitende pga sin unge alder som dekkoperasjon for fødselen. Jakob Tobias Rasmussen er ikke ført i kirkebøkene for Lye/Time på fødselsdatoen 20. juli 1846. Heller ikke i årene 1845 – 1847. Altså stemmer ikke Hammaren historien. Fadderne er ikke å finne i folketellingen 1865. Søk i de scannede kirkebøkene

vil ta lang tid.

Hammaren har vært en del av bruk 4 på Litla Undheim og tatt i bruk og ut av bruk etter behov. Time Gard og Ætt bind 5 forteller om Hammaren side 374 og om bruk 4 sidene 314 – 317.

Den ene fadderen, Elise Thoresdatter med gårdsnavnet Hammaren er ikke å finne i bind 5 over. I Jakob Tobias' fødselsår, 1845, er husmannsplassen Hammaren antagelig bebodd av **Peder Asbjørnson fra Undheim og Anna Henriksdatter** fra Bjerkreim som fødte en datter i november 1845. To foreldre og seks barn med sytten års spenn har vært trangt, selv om Hammaren var med jord. De kan jo ha flyttet straks etter og overlatt Hammaren til Tørres Svenson og Elise Thoresdatter Hammaren.

Neste registrerte beboer på Hammaren er **Anders Pederson** ved FT 1865.

Peder og Anna bodde kanskje på Hammaren da Johanna fødte Jakob Tobias. Hvorfor var de verter for Johanna?

Tørres hadde antagelig odel på gården Hammaren hørte til, bruk 4, Litla Undheim og hadde dermed noe med saken. At Elise Thoresdatter hadde gårdsnavnet Hammeren i 1846 kan bety at hun bodde der sammen med Tørres Svenson Hammeren.

Hvem var fadderne **Elise Thoresdatter Hammeren** og **Elen Kristine Halvorsdatter**. De ble ikke funnet på navnesøk i Digitalarkivet.no. Dersom Jakob Tobias ikke ble ført i kirkebøkene på Lye finnes kanskje heller ikke disse to fadderne? Kanskje de alle finnes i en annen kirkebok. Begynn søket på Hå, Nærbø der Rasmus Gundersen ble funnet.

En tidlig teori er at Elise Thoresdatter Hammeren er søsteren som Johanna reiste til helt fra Bokn da fødselen nærmet seg. Der er ingen Elise Thoresdatter i søskenflokket til Johanna Toresdatter på Bjelland, Nedstrand. Da hadde Jakob Tobias vært festet til morsfamilien også ved fadderordningen. Finn Elise Thoresdatter og Elen Kristine Halvorsdatter.

Der er også en husmannsplass under en fjellkant, synlig når en kjører innover Litla Undheim.

Avskrift fra det jeg har kalt Time bygdebok:

“Pike Johanna Thorsdatter Bjelland av Nedstrand oppgir løsgjenger Knut Kjeldsen, Bokn som barnefar til Jakob Tobias Rasmussen.”

Søk i Lye / Time, Gjesdal: 1842-1855, Ministerialbok gav ingen funn for årene 1845 og 1846. Sjekk også Håland i Sola.

Det er ikke forklart hvor etternavnet Rasmussen kom fra. Barnefaren var oppgitt til Knut og i samme navneskikk hadde etternavnet blitt Knutsen. Rasmus Gundersen er oppgitt som Jakob Tobias Rasmussens far da han giftet seg med Oline Kornelia Halvorsdatter i Harstad. Han kan ha hørt hjemme i Hå prestegjeld. Kanskje har Jakob Tobias blitt boende hos ham mens Johanna har flyttet videre til Vea? I den Veaslekten finnes kanskje den tante Ella som Hans Eberg og Marie bodde hos. At Jakob Tobias ikke fikk navn etter oppgitt barnefar viser et brudd. Knut Kjeldsen dukker senere opp på Voss. Ett år senere fikk han det første barnet i sin egen familie. Kanskje der ikke var et brudd, kanskje aldri kontakt. En vossing var fjernt nok til at han kunne brukes til dekkoperasjon. Kanskje var Jakob Tobias Rasmus' sønn og at dette tok tid for å komme fram i lyset.

Knut Kjeldsen (1815 – 1892) fra Voss er eneste funnet i [Digitalarkivet.no](https://digitalarkivet.no) på mulig kandidat til oppgitt barnefar. Fødested er Voss og død på Voss. Eneste holdepunkt for at han er barnefaren er at han har alderen. Han var 31 år gammel da Jakob Tobias ble født.

Hans eneste registrerte barn ble født året etter Jakob Tobias Rasmussen.

Hun het Brita Knutsdatter (Knutsdatter Helleve) (1847 - 1941) Hun ble født 27. oktober 1847. Jakob Tobias ble født 20. juli 1846. Forskjellen er 15 måneder. Der finnes altså anledning til farsskap. Knut Kjeldsen forble løsarbeider også på Voss. Der er heller ikke registrert giftermål for barnets foreldre på geni.com der opplysningene om Knut Kjeldsen kommer fra. Stein Viggo Jacobsen er oldebarn av Brita. Han er manager for slektstreet sitt hos geni.com. og har lagt ut bilder der.

Hå og Skudeneshavn

Jakob Tobias Rasmussen har Håland som oppgitt fødested. Håland har blitt foreslått av folkeregisteret i Tromsø som Håland i Sola kommune. Her er der ingen treff i kildene.

Søk i Håland i Nærbø prestegjeld gir Rasmus Gundersen (født 1794) på Njærheim. Det er han som er oppgitt som far av Jakob Rasmusen, muligens som stefar. Jakob Rasmusen gir to opplysninger som kan forvirre. Den ene er at han kommer fra Skudeneshavn og den andre opplysningen er at faren heter Rasmus.

Grunnen til at Skudeneshavn dukker opp i historien om Hans Eberg Jacobsen er at familiens bosted på Veia hørte inn under Skudeneshavn prestegjeld. Ingen i familien ser ut til å ha bodd i byen Skudeneshavn.

Det kan henge sammen om vi tar utgangspunkt i Jakob Rasmusens fødsel på Litla Undheim. Der oppgis Knut Kjeldsen som barnefar og Jakob skulle da ha blitt kalt Knutsen. Knut Kjeldsen er ikke å finne i kildene. Kjeldsen er heller ikke blant de kjente reisende-navnene. Det er ikke lett å forestille seg hvordan Johanna Toresdatter reiste fra Bokn til Litla Undheim. Via Stavanger er mulig, men der er også veier til Jæren fra innerst i Gandsfjorden der Sandnes ligger. Reiste hun fra Bokn og inn Høgsfjorden, til Gjesdal og videre til Jæren?

Husmannsplassen på Litla Undheim har ikke kunnet gi underhold til mor og barn i tillegg til dem som bodde der fra før. De har flyttet derfra. Det går fem år fra denne fødselen til moren dukker opp i bygdebok for Veia. Hun kan ha flyttet direkte til Veia fra Litla Undheim. Siden Jakob ikke er registrert på Veia kan hun ha latt han igjen til fostring hos Rasmus Gundersen på Njærheim. Det forklarer etternavnet Rasmusen.

En mulig forklaring er at Knut Kjeldsen ikke er barnefar. Undheim og Hå er i samme landskap og det kan være at Rasmus Gundersen er Jakob Rasmussens biologiske far. Dermed kan gravide Johanna Toresdatter blitt sendt til å føde på husmannsplassen øverst oppe mot fjellheiene. Hun kan ha reist fra Bokn og til Njærheim, ikke direkte til Litla Undheim.

Årstallene for denne flytningen for Jakob Rasmusen er:

1794 Rasmus Gundersen (stefaren) født på Njærheim

1846 Jakob født på Litla Undheim

1852 Moren Johanna Toresdatter gift på Veia

1875 Jakob er nå gift med Oline Kornelie ved Harstad og har fått to barn som er født i 1871 og 1875.

I tillegg til Johanna Toresdatters tid på Bokn er her seks år der moren Johanna er uregistrert. Hun kan ha bodd på Litla Undheim, Njærheim eller Vea etter opplysningene som finnes. Sønnen Jakob kan ha bodd de samme plassene. Det er lite sannsynlig at de kan ha bodd på husmannsplassen på Litla Undheim da en husmannsplass vanligvis bare kan forsørge paret som drev plassen. Jakobs etternavn tyder på et fostringsforhold på Njærheim. Han oppgir likevel å være født i Skudenes prestegjeld som nok dekker morens senere bosted på Vea. Til nå er ikke Jakob Tobias funnet i Rogaland etter at han ble født på Litla Undheim. Alle referansene er gitt fra Harstadorrådet og Riksarkivet i Tromsø.

Rasmus Gundersen var rundt 51 år gammel da Jakob ble født. Han var rundt 77 år gammel da Jakob giftet seg.

Vea

Johanna er omtalt i Bygdebok for Karmøy, 1980, Åkrabindet side 152 under oppsitternummer til garden Sletten og Viken, bruksnummer 7 under Vea.

Her står:

Sjur Pedersen, f. Ca. 1825, d. 1892, son til Peder og Lisbet under Sævik;

Andre oppsitjarar nr. 8.

1852 g.m. *Johanna Toresdtr.*, f. Ca. 1826, d. 1897, dotter til Tore Bjelland i Nedstrand.

Born: a. Anna S., f. Ca. 1851.

b. Peder Laurits, f. 1857, busett på Vea; Andre oppsitjarar nr. 20.

Sjur er kalla husmann utan jord og fiskar i 1865. Johanna hadde sonen Tobias Rasmussen f. ca. 1845 i Sola frå før.

Opplysningen om Sola er ikke helt overens med Litla Undheim som er i Time kommune/herad. Fødselsåret er bare omtrentlig. 1846 er oppgitt i den mer detaljerte Time bygdebok. Det er heller ikke nevnt hvor Jakob Tobias bor.

Her er Sola lansert som fødselssted for Jakob Tobias uten nærmere forklaring. Se forrige kapittel om Hå.

I Karmøy bygdebok, Åkra, side 152 er familien til Johanna Toresdatter ført opp. Sønnen Peder Laurits, født 1857 tok inn Halvor Severin Toresen, født 1866 i Nedstrand med kone Johanna Marie Hansdatter født 1863, fra Munkejord. Det er sannsynligvis et tantebarn som har reist ut fra Bjelland i Nedstrand og tatt inn hos slekt. Halvor er sannsynligvis å finne i bind 6 av Tysvær bygdebok. Han ble ikke funnet under Bjellandgårdene.

Lilly har fortalt om Ella og Tobias Rasmussen på Vea. Han var bror til Lillys bestefar. Disse er ikke funnet i bygdebok.

De opprinnelige Vea gårdene strekker seg fra stadionanlegget i nedre høyre hjørne og diagonalt mot venstre øvre hjørne i bildet omtrent 3/4 av distansen opp til moloen.

Helsingen Grytøy

Jakobs Tobias Rasmussen gifter seg med fem år yngre Oline Kornelie Halvorsdatter. Barna deres vises her fra folketellingen fra 1900.

Trondenes, Helsingen gård på Grytøy.

Personliste	Herred	Krets	Gardsnr	Bruksnr	Gardsnavn	Korn, potet	Kreatur	Fjærkre	Bikuber	Kjøkkenhage	Frukthage
1295 34	Trondenes	22	107	3	Helsingen	j	j	j	n	n	n

HusholdNo	Fornavn	Etternavn	Kjønn	Bosatt	Midlertidig bosted	Familiestilling	Sivilstand	Yrke	Fødselsår	Fødested
9093 1	Jakob	Rasmusen	m	b		hf	g	Fisker, gbr.	1846	Skudesnes Sta
9094	Oline Kornelie	Halvorsdatter	k	b		hm	g	Gårdbrukerkone	1851	
9095	Adolf	Jakobsen	m	b		fl	ug	Fiskeri, gårdsarbeide	1875	
9096	Hans	Jakobsen	m	f	Bergen	s	ug	Gårdsbrug, dreng fiskeri	1880	
9097	Tollef	Jakobsen	m	b		s	ug	Fisker	1883	
9098	Karl	Jakobsen	m	b		s	ug		1885	
9099	Anna	Jakobsdatter	k	b		d	ug		1890	
9100	Tonn	Jakobsen	m	b		s	ug		1892	
9101	Jakob	Jakobsen	m	b		s	ug		1894	
9102	Agnis	Jakobsdatter	k	b		d	ug		1896	

Av søskenflokket dro Tonn til USA. Familien sier at han ble mangemillionær, at det gikk ham til hodet og at han ble gal. Dette kan jo etterprøves. Vi er kanskje ved det store børskrakkets tid her.

Navnet til onkel Hagbart i Stavanger er ikke her. Kanskje han var filleonkel, hvem av barna dro da fra Grytøy og giftet seg med Hagbart? Bjørg Marie, Eberg Martin og Helenas datter, var ofte på besøk der.

Der var også en bror i Odda.

Her er heller ikke onkel Henry fra Odda. Var også han en filleonkel? Hvem av de andre barna var da dradd fra Grytøy og gift i Odda?

Muligheten for dobbelnavn er tilstede som f.eks. Jakob Hagbart, Jakob Henry.

Henry er også sagt å være en bror av Hans Eberg. Han har hatt en datter Ruth. Denne opplysningen er ubekreftet.

Helsingen gård, Grytøy.

Markene mot sjøen og naustet. Kjøtta i bakgrunnen. Hårek fra Tjøtta kom fra Alstadhaug, Helgeland.

Det er nevnt at Jacobsenfamilien regner sin slekt tilbake til Tore Hund (970) fra Bjarkøy i Troms. Han var kong Olavs lendmann "der nord". Etter en

hevneepisode på Avaldsnes røk han uklar med kong Olav. Tore Hund og Erling Skjalgsson tilhørte opposisjonen i norsk politikk ved Olav den Helliges tvangskristning.

Erling Skjalgsson ble drept av Olav den Helliges mann Aslak Fitjaskalle ved Bokn.

Tore Hund drepte Kong Olav den Hellige i slaget på Stiklestad.

Bjarkøy ligger nord for Grytøy som er rett nord for Harstad.

Vi er i slekt med Tore Hund gjennom islandske Maria Kristjansdottir Jacobsen.

Tore Hund var Toresønn og oppholdt seg på Island. Han er ikke oppført med foreldre på Island, heller ikke som landnåmsmann der. Han var far til Sigurður Þórisson som giftet seg med Auður Snorradóttir. Auds far, Snorri Þórgrímsson, var gode på Helgafell, et religiøst hovedsete sørøst i Breidfjord. Snorri og Tore Hund var de stolte fedrene i bryllupet til Sigurd og Aud, Bjarkøyingenes stamforeldre. Auds mor var Þuríður Illugadóttir og Sigurds mor var ukjent i kildene. Maria er i slektslinje med faren til Auður Snorradóttir. Auds datter var da Tore Hunds barnebarn.

Tore Hund reiste tilbake til Norge og ble der en hovedperson i Olav den Helliges saga. Aud (1000) og Sigurður (1000) regnes som Bjarkøyingenes opphav. De fikk datteren Rannveig Sigurdardottir (1030) som på Bjarkøy giftet seg med Jon Arnason. Sammen fikk de Vidkun Jonsson (1060). Det sies også at vi er i slekt med Tore Hund via Hans Eberg og hans mors familie. Dette kan nok ikke vises gjennom slektsforskning men er en tradisjon fra Harstadområdet. Dersom noen kan finne norsk slekt tilbake til Vidkun Jonsson (født 1060), så har man klart å knytte islandske og norske kilder sammen.

Harstad ligger rundt neset, Trondenes, litt til venstre for midten.

Gårdsparsellen strekker seg opp i heia mot foten av fjellet Litlegalten, ca 500 m.o.h.

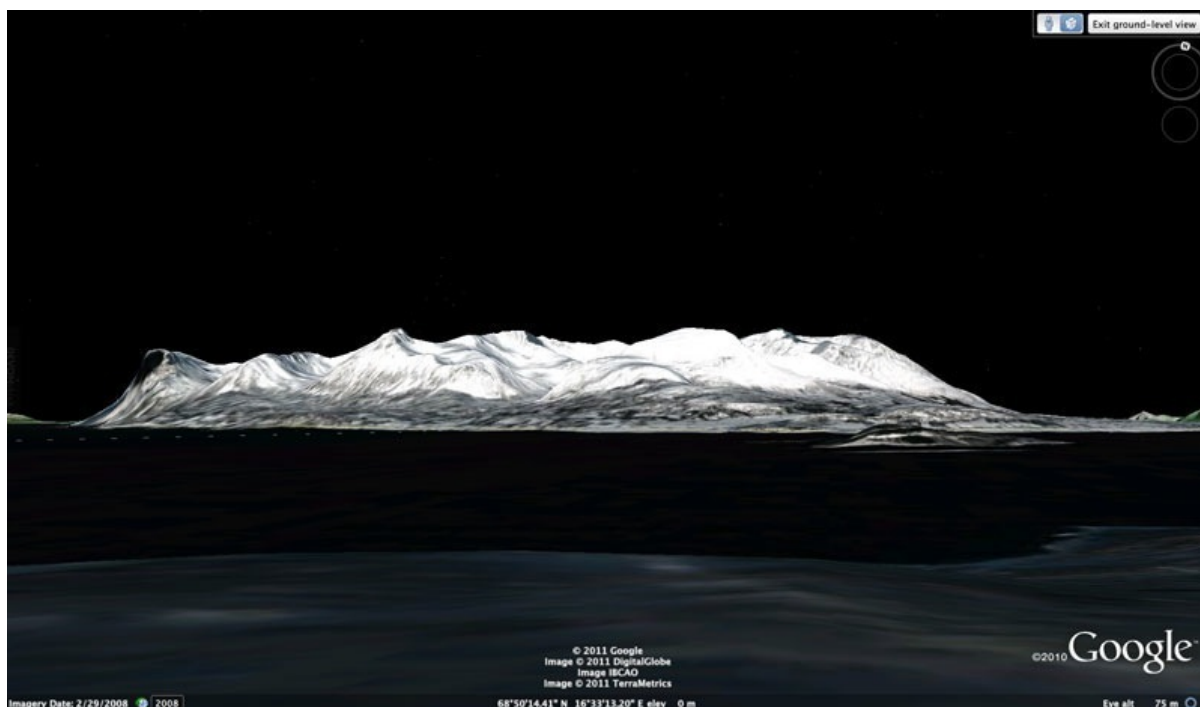

Middelaldersk teiginndeling.

Hå på Jæren er nevnt som opphavssted for Jakob Tobias. Ifølge folketellingen fra 1900 er Hans Eberg født i Skudenes. Da bodde vel Hans Ebergs foreldre en tid i Skudeneshavn før de flyttet til Harstad mens Hans Eberg enda var liten. Han snakket nordnorsk dialekt. Kilden for Skudeneshavn er ikke bekreftet. Se kapittel om Skudenes. Kan bety Veia i Skudenes.

Det er også sagt at Jakob Tobias Rasmussen, Hans Ebergs far, traff Oline Kornelie Halvorsdatter, Hans Ebergs mor, under fiske ved Harstad. Oline ble tidlig ufør og brukte rullestol. Foreldrene til Hans Eberg døde relativt tidlig.

Dersom Hans Eberg og Maria Kristjansdottir som nygifte dro til Harstad for å besøke foreldrene hans i 1911 har foreldrene i alle fall blitt seksti år gamle.

Grytøy nord for Harstad.

Bergen

Hans Eberg er den eneste som har flyttet ut fra Grytøy ved 1900. Midlertidig bosted i 1900 er Bergen. Han må da kunne spores i Bergen om han har hatt bolig der. Neste opplysning er at han søkte hyre i Bergen og reiste på kvalfangst til Island.

På denne tiden var Bergen preget av bybrannen i 1901. Den største brannen var i 1916.

Nord-Vest Island

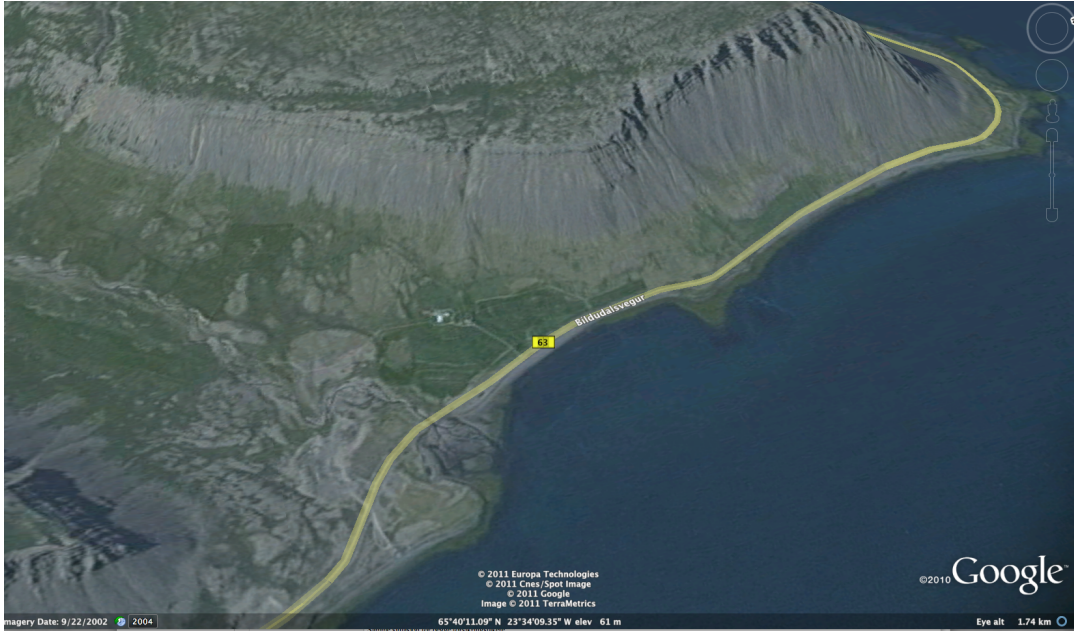
Norske båter drev kvalfangst på Nord-vest Island. Hans Eberg var med som maskinist.

Hvalfangstskutene kom til hvalfangerstasjon i Patreksfjordur der Maria arbeidet som skredder og jordmor.

Han møtte Maria Kristjansdottir her, sannsynlig i 1910.

Maria ble født i 1887 i Otrardal ved Bildudal, Sudurfjord i Arnafjord. Ifølge boken om jordmødre på Island ble de gift 8. 9. 1910 mens hun arbeidet som jordmor i Sudurfjord. En annen dato som har vært antatt muntlig er 8. september 1911. Da skal Maria ha vært 24 år og Hans Eberg 31 år. Jordmorboken sier at paret flyttet til Norge høsten 1911.

Otrardalur.

Maria Kristjansdottir og Hans Eberg

Sigrid, datteren hans, har fortalt at han var formann for et norsk (haugesundsk) fiskerederi.

Harstad

På den korte tiden mellom bryllupet på Island og første barnet, 14 måneder senere, er det sagt at paret reiste nord til Harstad for å vise fram bruden. Foreldrene til Hans Eberg var da rett over seksti år gamle, så dette kan stemme.

Vea andre gang

Her er bilde av det første huset besteforeldrene våre bodde i da de kom til Norge. De leide rom i andre etasje hos slektninger, Hans Ebergs tante Ella og Tobias Rasmussen. Ella blir da søster til Johanna Toresdatter, evt filletante med Tobias som bror til Johanna.

Tantene våre forteller at Hans Eberg hadde sendt lønnen sin til disse slektingene for at de skulle oppbevare pengene til han kom hjem fra sjøen. Da Hans Eberg og Maria kom til Norge var pengene brukt til å sende noen døtre i huset til Amerika. Som kompensasjon fikk de bo i andre etasje i dette huset på Vea på Karmøy.

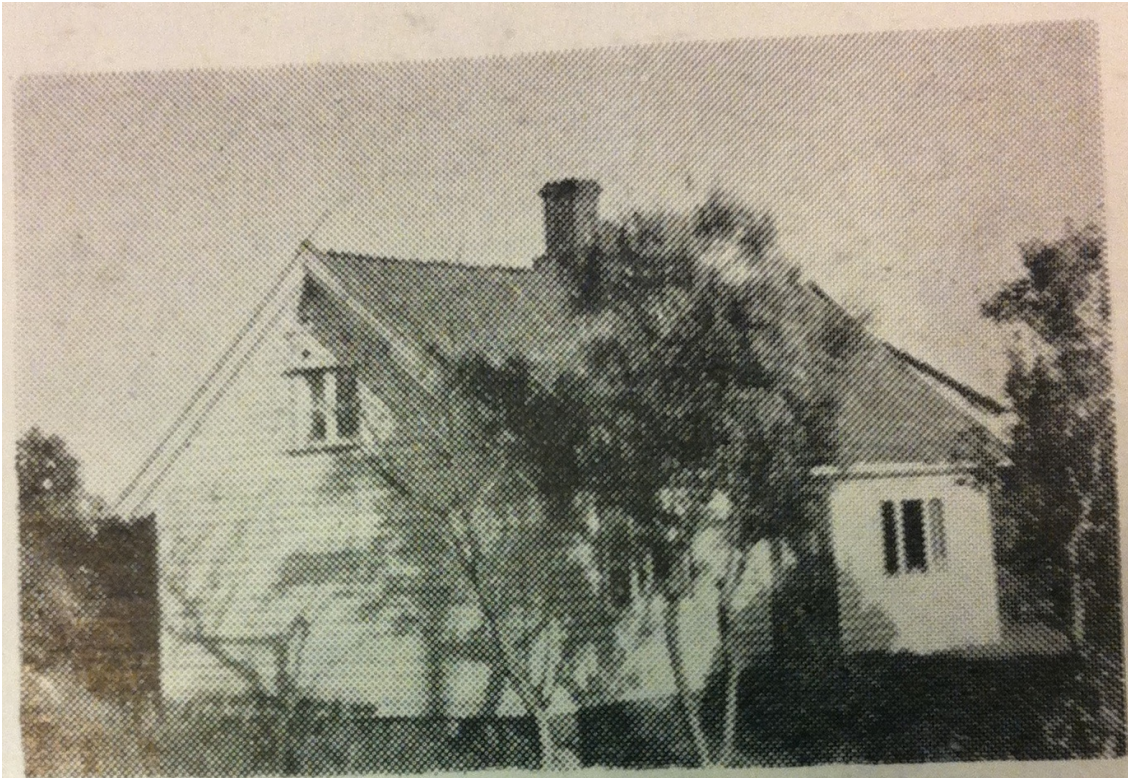
Tantene forteller også at Hans Eberg var ofte i Kopervik for å prate med kamerater og se om der var arbeid å få. Etter noen tid ble Maria lei av denne situasjonen. En dag han hadde tenkt seg til Kopervik ba hun ham om å hente en bønne med vann til henne før han gikk. Sånn at hun kunne vaske og stelle. Han hentet vann, gikk bort til trappen og løftet bønne opp til henne i andre etasje. Hun snudde bønne opp ned og helte alt vannet over ham: "Nå kan du gå til Kopervik!"

Huset Eberg Martin viste som sitt fødehem.

Marie arbeidet med å sy, vaske, stryke og stive snipper og skjortebryst. Siden fikk hun godkjent sin utdanning som jordmor fra Island. Hun var også håndarbeidslærerinne på Vea.

Ifølge dåpsattesten er første barnet, Eberg Martin Gunnlaugur Jacobsen født 17.12.1912 på Østhus i Åkra sogn i Kopervik prestegjeld. Etter hans eget utsagn på dette stedet, Storhaug, gnr. 2, bnr. 76 er han dermed født på Sævik. Kanskje eierne følte seg tilhørende på Østhus og dermed oppgav Hans Eberg og Maria dette som fødestedet til Eberg Martin. Huset ligger også nær skillet mellom Sævik og Østhus (Øvsthus). Sævik har alltid vært selvstendig bruk, mens Østhus etter en dom rundt 1400 kom under kirken i Stavanger.

STORHAUG, gnr. 2, bnr. 76, ligger 7 km fra Åkrehamn. Postadr. Vedavågen. Areal 1 da. Våningshus oppf. 1885 av tøm. i 1½ etsj., 66 m², 4 rom, kjøk. I slektens eie siden 1928, til nåv. eier 1953. — Eier fisker Olav Mikalsen, f. 4/3—07 i Åkra, foreldre Malena og Mikal Olsen, g. m. Martha Bjelland, f. 26/2—15 i Haugesund, foreldre Anna og Oskar B. Barn Mikal, f. 28/4—49.

Kopervik

Familien bodde i et hus på Eide, nær folkehøyskolen. Ågot Eide (jentenavn) var mulig eier.

Eksempel på lite hus på Eide, nær folkehøyskolen, med eiernavnet Eide.

Hans Eberg og Maria eide/leide Salomonsenhuset (Salomonsens Bokhandel) ved broen. Pantet bort et lite hus på Eide som kausjonist for en "kamerat".

Det siste huset Hans Eberg og Maria eide var Velde-huset, som lå bak gamle kinoen. Lilly (15.09.1920) og Sigrid (22.06. 1923) ble født der.

Det antatte Velde-huset i Torfæusgaten.

Etter at Hans Eberg hadde kausjonert for en Isak Eriksen måtte paret gi fra seg huset. Eriksen beholdt alt sitt, salteri og hus. Han døde av tuberkulose.

Familien bodde på "Haugen" før de dro til Island i 1930.

Hans Eberg og Maria hos fotograf Monclair, Olviks Efterfølger, Haugesund.

Kausjonering og tap var velkjente fenomen i mellomkrigsårene. Det var alltid noen som skulle stille garanti for lån, huslån eller andre investeringslån. Denne hjelpen ble stilt til rådighet mellom alminnelige venner og familiemedlemmer. Det var aldri de rike som skulle hjelpe de fattige foretakssomme. Noe skyldtes også spekulasjon. Hans Eberg satte familieboligen som sikkerhet to ganger. Det ser ut som om det var hjelp til å bli enda rikere i tilfellet med salteriet til Eriksen. Dette var spekulasjonstider og håpet om noe stort har nok gått i arv i folket fra denne tiden.

Hans Eberg arbeidet på kaien som formann på skipsekspedisjonen mens de bodde på Vea. Der begynte han i 1923. Han ble mye borte fra hjemmet og alkoholbruken steg nok fra nå av. Mer dumsnill i dårlig selskap og utnyttet av dårlige kamerater enn overdreven drikking. Snill og omgjengelig med alle, untatt å ta vare på sine egne. Han hadde med å spandere på hvem det skulle være. Det er et trekk som går igjen. Hans Eberg var ikke god forsørger og mistet kontroll med penger og eiendom. Han var losjemann til han tok jobb på kaien. Tok sin første dram da han var 35 (1915). Sigrid Trae traff faren i gata og spurte om penger: "Du kan gå til mor di og få!"

Losjen på nordsiden.

Huset "oppe i dalen" er ikke identifisert. Samme som huset på Eide.

Hans Eberg var hjelpsom så han kausjonerte for en Skeie med pant i huset sitt "oppe i dalen". Skeie skikket ikke sitt hus og banken krevde inn pantet. Familien måtte finne ny bolig. Slik kom det til at de bodde på toppen over broen over Vågen. Her fikk Jordmor Maria en kollaps, ble hentet tilbake til Island av brødrene sine og lagt inn på Hvite Bånd-hjemmet på toppen av Skolavördustigur med svært lav blodprosent. Underlivstilstand. Sønnen Eberg Martin reiste i forveien, 17 år gammel. Marias brødre Kristjan og Gunnar ville ha henne til Island og betalte reisen.

På toppen. Elsa til høyre med venninen Visnes.

Den eneste ulykken Lina forteller om at de hadde var da Lilly lå og fløt i sjøen. "Det sto i avisen at hun var druknet. Faren leste det i Haugesunds Avis. Han lå med båt i Haugesund. Marie hadde sydd rød posebukse til Lilly og blå til Anna. Sommer og korte armer. Plutselig var Lilly forsvunnet. Mamma var hjemme så Lina mente det var nå ikke bare deres skyld. De er ute og leter etter Lilly. Da er det en mann på andre siden som ser noe rødt som flyter.

Han ropte og båter gikk ut fra begge sider. De fikk tak i henne da hun skulle under for siste gang. Så kommer de i land med henne og mamma hiver henne over skuldrene, flere ganger. Lina sier: "Du må ikke, mamma!"

“Men jeg må få sjøen ut av henne!” Hun sto og heiv Lilly på denne måten helt til hun hørte at hun satte i et hyl. Journalisten dro tilbake før Lilly fikk hylt. Faren i Haugesund fikk ikke lese at ungen hans overlevde. Lilly var omtrent to til to og et halvt år gammel.”

Bildet er tatt fra "Haugen" og viser broen med "Litla Huset" som Maria og ungene bodde i etter andre verdenskrig.

Lilly for på sjøen ved kaien i bakgrunnen. Fotograf Gunvar Kristoffersen.

Hans Eberg og Maria Kristjansdottir Jacobsens barneflokk:

Eberg Martin Gunnlaugur Jacobsen	17.12.1912
Olina Halsør kalt Lina	28.10.1914
Jakob Trygve Jacobsen	24.10.1915
Kristian Breidfjord Jacobsen	05.11.1916
Anna Sigrunn Bygnes	15.12.1918
Lilly Johannessen	15.09.1920
Sigrid Trae	22.06.1923
Elsa Halvorsen	30.08.1926

Reykjavik

Sønnen i familien, Eberg, var den første til å reise til Reykjavik, 17 år gammel. Han bodde hos en av onklene sine, Gunnar eller Kristian.

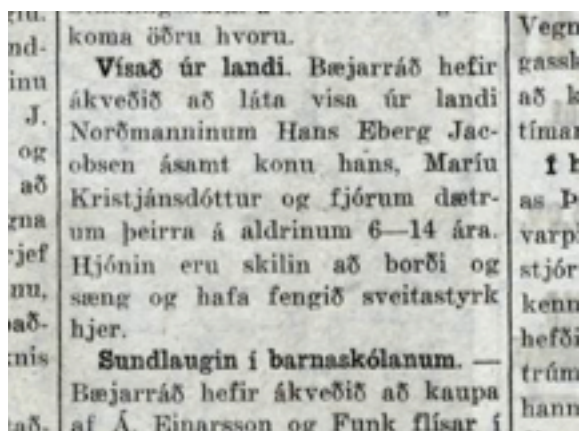
Da Maria kom ble hun lagt inn på Hvita Bándids hvilehjem på toppen av Skolavordustig.

Hans Eberg var på Island da familien reiste dit rundt 1930. Døtrene syns de enda kan kjenne igjen smaken på bollene og den lunkne melka han serverte dem på hospits. På en kort bytur klarte han å dele ut 50 sigaretter. Sjøl røykte han ikke så mye, men spanderte på alle han traff.

Han bodde nær Njálsgatan 7 der Maria bodde.

Betyr dette at han bodde på hospits nær Njálsgatan 7?

Vísað úr landi. Bæjarráð hefir ákveðið að láta vísa úr landi Norðmanninum Hans Eberg Jacobsen ásamt konu hans, Maríu Kristjánsdóttur og fjórum dætrum þeirra á aldrinum 6—14 ára. Hiónin eru skilin að borði og sæng og hafa fengið sveitastyrk hjer. (21. desember 1932)

I Morgunbladid står at ekteparet var skilt. Det er også sagt at det var han som ville skilles. Maria ville ikke være med på skilsmisse. Forsørgerbyrdebetinget?

Hvor setter dette maleren Kjarval som var en venn av familien?

Lilly var Kjarvals øyenstein, Sigríð fikk femti kroner av Kjarval til konfirmasjonen. Kjarval ville male tante Sigríð og han malte et bilde av de to ansikter, "spøkelser bakom". Henger på Island.

Disse to bildene hang på galleriet Kjarvalstadir, Reykjavik. Kvinnene på bildet hadde da andre navn, men portrettlikheten med Lilly til venstre og Sigríð til

høyre er slående.

Kjarval tegnet mange skisser av Lilly og Sigrid så likhetene kan ha blitt innøvd.
Onkel Jakob solgte aviser til Kjarval. Sigrid overtok da Jakob begynte å selge pølser.

Utvisningssaken ble aldri nevnt av hverken onkler eller tanter og er muligens grunnen til at ingen reiste tilbake til Island, heller ikke på besøk.

Det ser også ut som Hans Eberg Jacobsen var i avisen i en annen sak:

Tante Sigrid: "Kan du tenke deg, Sigrid. Komme hjem og se i Morgenbladet at faren din var tatt for hjemmebrent. Det var flaut å gå på skolen."

Lilly: "Han var flyttet hjemmefra før hjemmebrentsaken."

Der var alkoholforbudstid på Island og en livlig hjemmebrenning. Hans Eberg har også brent og muligens solgt, eventuelt gitt bort brennevin. Han skal ha blitt tatt for dette, men avisoppslag om saken må eventuelt letes opp på timarit.is.

Sigrid Trae konfirmert i 1937 med adresse Laugarveg 79.

Lilly: "Farmor flyttet til Norge igjen fordi hun hadde vært på Island i ti år og da gikk det norske statsborgerskapet ut. Derfor reiste de."

Det har også vært fortalt av islending at Maria Kristjansdottir var åttendedels jødisk. At en av oldeforeldrene var jødisk sjømann fra Frankrike som skal ha vært med et forlist fartøy på Vestkysten.

En kort undersøkelse viser at der finnes en som heter Salomon i slekten som er ført opp uten mor, bare med en far. Dersom dette er denne sjømannen kan han ha bodd hos en enslig til han selv ble bonde. Han er født 1740 og dette vil gjøre Maria til 1/16 jødisk.

I det opphetede klimaet i 1938 da flere jøder reiste frivillig eller ble utvist, kan familien som norske statsborgere og fremmede ha valgt å reise. Kanskje de har blitt konfrontert med utvisningskravet fra desember 1932 uten at noen fikk lov til å gå god for dem. Jeg antar at Marias brødre i 1932 gav en garanti for at Maria og barna skulle få arbeide og ikke være Reykjavik til byrde. Hans Eberg er sagt reiste med norske og islandske båter i denne tiden. Maria åpnet kjolebutikk og ble i landet seks år til.

Lina: "Ingen spør meg, jeg som er eldst". Hun visste noe annet. Var det utvisningen som er omtalt over?

Spania

Hans Eberg hadde hyre på D/S Svanholm da den ble innbrakt til Pasasjes i Nord-Spania april 1937 under den spanske borgerkrigen. Det er ikke sagt at sønnen Eberg Martin var med da han enda var på Island. Han har selv fortalt at han seilte på England i Nordsjøfart og at han seilte med Svanholm. D/S Svanholm har muligens gått i konvoi Norge - England før Norge ble okkupert. Båten ble senket av tyske fly 28. april 1940 nær Kristiansund. Eberg Martin hadde mønstret av en uke før 9. april.

Pasaia, Pasajes, Pasai, Nord-Spania. Dette er i Baskerland, nær Bilbao.

Krusifiket Sigrid fikk av sin farfar Hans Eberg kan være kjøpt her i Pasasjes. Båten Svanholm gikk denne vinteren i fart mellom den franske byen Tonnay Charente og den spanske byen Requijada med råkis som last. Krusifiket er vel heller kjøpt i en av disse byene.

Krigsseilas

Hans Eberg ville ikke snakke om krigen. Der var vel ingen som ville høre, heller.

Krigsskadeerstatning?

Nortraship?

Der er ingen personlig skriftlig dokumentasjon for krigsseilasen. Prøv arkivene.

Det er sagt at han var krigsseiler og ødelagt på nervene. Der var en kompensasjon, mulig hyre som han hadde tanker om å gi til sønnen sin Jakob Trygve Jacobsen i Stavanger der han bodde like etter krigen. Det er ikke sikkert at det ble gjort. Der var ingen som tok opp saken siden.

Eberg Martin gikk i land i 1939. Hans Eberg Jacobsen dro ut i 1939. Lilly (Johannessen) og Sigrid (Trae) var da ombord i båten hos sin far og fikk servert mat. Dette var i skjul for Marie Jacobsen.

Eberg Martin var til sjøs sommeren 1939. Kan ha gått i land vinteren 1939. Lysning til ekteskap skjedde i mars 1939. Da bodde Eberg Martin og Helena i Haugeveien 56 i Haugesund.

Det er sagt at Eberg Martin gikk i land i Haugesund en uke før krigen brøt ut 9. april 1940. Svanholm ble senket 28. april 1940 nær Kristiansund. Hans Ebergs seilingshistorie er ikke beskrevet etter Spania 1937, annet enn at han var til sjøs under hele krigen. Han er ikke funnet som registrert person i Reykjavik. Familien forlot Reykjavik i 1938.

Tilbake i Norge

Hans Eberg tok imot Maria og de barna som kom med henne tilbake til Norge. De bodde først på Hauge på Torvastad, Karmøy.

Kanskje dette var Sjøliehuset på Gunnarshaug, Karmøy. Dette er ikke bekreftet, men det er sagt at han bodde nede og hun bodde oppe. En dag han rensset fisk og kamerater gikk inn og ut og det ble drukket øl, kastet Maria ham ut.

Teppeselger Tage Jevngård bodde i Sjøliehuset, fullt i tepper til salgs. Her leide de. Maria og de yngre barna bodde i Thorsenshuset, andre hus på høyre før Karmsundsbrua, Karmøysiden.

Bjørg Jacobsen, gift Johansen var hos onkel Hagbart i Stavanger flere ganger. Han skal ha vært bror av Hans Eberg.

Hans Eberg giftet seg siden med en annen Marie, som da også ble hetende Marie Jakobsen. Begge var i Stavanger der de møttes. De er gravlagt sammen på Vår Frelsers Gravlund i Haugesund. Der finnes ikke noe bilde av ham, men døtrene hans beskriver ham som tettbygd og med naturlig krøllet, mørkt hår.

Hans Eberg bodde litt hos Eberg og Helene i Skåregaten og også hos Kristen Nyland og frue, omgangsvenner med Eberg og Helene.

Der var også tale om penger fra Nortrashipfondet som han ville gi til sin sønn Jakob. Dette betviles sterkt, i alle fall var der ikke noe tegn til penger hos ham. Når ble der utbetalt penger fra Nortraship? Hyre, kanskje, ikke krigsskadeerstatning.

Haugesund

Etter krigen 1940-45 bodde Hans Eberg noe i Stavanger hos Jakob og Bodil, men fast i Haugesund fra 1946. Barnebarnet Sigrid kom hjem en kveld og fikk se noen ukjente sorte sko i gangen. Det var farfaren som hadde kommet for å bo hos Eberg Martin og Helene.

Den offisielle skilsmissen var i 1947/48. Hans Eberg hadde ønsket denne først. Der var sterke vitneprov i rettssaken som vi bare har fra Marias favør. Argumentene har dreid seg om forsørgersvikt. Det er tydelig sagt at der ikke har vært vold i ekteskapet.

Hans Eberg ble deretter gift med Marie Jacobsen, født 11.03. 1919. De er i samme grav på Vår Frelses Gravlund i Haugesund. Pikenavnet hennes er ukjent. Hun hadde noen søstre.

Sigrid var på kafé med farfaren sin på kaien i Haugesund, en typisk sjømannskafé.

Farfar og Marie ropte høyt på Sigrid i 17. maitoget.

Gunnar kan ikke huske Hans Eberg, men et besøk med pappen i en kjellerleilighet i krysset Skjoldavegen og Øvregaten er sagt kan ha vært et familietreff med Hans Eberg tilstede.

Her er bilde av huset der besøket fant sted, Øvregaten 173.

Kristjana født 1889, Marias søster bodde der. Hun var frelsessoldat. Undersøk nærmere, for det kan være det gule huset, Øvregaten 171.

Ifølge manntallet for Haugesund for 1945 bor Kristjana Skjold, født 1866, enke i nummer 173 med Martha Skjold, født 1895.

Ingen Kristjana er ført under det hvite huset på bildet, Øvregaten 173.

Finn også hvem som bodde der Salhusveien begynner, på nedsiden i en tre-villa.

Unner arbeidet på Haugs Renseri sør i Haraldsgaten/Salhusvegen i Haugesund. Kristiane var søster til Maria Jacobsen. Kristiane bodde i en kjellerleilighet i Skjoldavegen i Haugesund, motsatt de husene vi ser her.

Tanker

Dette er en oppsummering av kunnskapen om Hans Eberg Jacobsen, født 1880 på Helsingen, Grytøy i Troms.

Der finnes ingen bilder av ham annet enn de to i denne fortellingen.

Hans Eberg er ikke avbildet i album hverken på Solvang eller Visnes. Hvem skaffet bildene fra Haugesund og muligens Island?

Flyttet Eberg Martin ut, til Njálsgatan 4c, da Kjarval kom oftere på besøk? Kjarval var gjest ved Lillys konfirmasjon i 1934. Var gjest i Sigrids konfirmasjon 1936.

Eberg Martins datter Svanfridur ble født 1932, så han flyttet antagelig ut fra Njálsgatan 7 før Kjarval kom inn.

Farfars oppsamlede krigshyre har vært omdiskutert.

En versjon gikk ut på at sønnen Jakob Trygve fikk penger som han kjøpte huset i Haugesundsgaten, Stavanger for.

En annen versjon der Lilly sa at det var farmor som hadde mottatt penger. Disse pengene måtte ha blitt utbetalt mellom skilsmissen i 1947 og farfars død i 1959.

Sigrid Lund hadde Mary med seg til farfar. Så Mary skulle få møte ham. Farfar visste ikke hvem Mary var.

“Far kom til Reykjavik før Maria. Flyttet inn i Njálsgatan før han flyttet til andre siden av gaten.”

Hvem bodde sammen i hvilke hus?

Kilder Hans Eberg

Muntlige kilder:

Barneflokken til Hans Eberg og Maria Kristjansdottir Jacobsen.

Sigrid Helene Lund, barnebarn.

Gunnar Jacobsen, barnebarn.

Elise Ljung i samtaler med hans barn Oline, Lilly og Sigrid.

Jorunn Tjøsvoll, oldebarn. Kildesøk.

Eva Hausken, femmenning til Sigrid og Gunnar.

Skriftlige kilder:

1801-telling for 1914 Trondenæs, <http://digitalarkivet.uib.no/>

1865-telling, <http://digitalarkivet.uib.no/>

1900-telling for 1914 Trondenæs, <http://digitalarkivet.uib.no/>

Bygdebok for Karmøy Åkra, Arnvid Lillehammer, Bygdebokutvalget i Karmøy, 1980

Registreringsentral for historiske data, <http://www.rhd.uit.no/index.html>

Digitalarkivet, digitalarkivet.no

Riksarkivet, arkivverket.no

Time Gards og Ættesoge, Ola Aurenes, red. Roald Undheim, Time Kommune 1973

Time bygdebok, Muntlig referanse til Time Gards og Ættesoge?

Tysvær Gard og Ætt 6, Tysvær kommune (1999 >?)

Tysvær Gard og Ætt 7, Tysvær kommune (2001)

Islandske aviser gjennom timarit.is.

Manntall over De etter Grunnloven og lov av 6. juni 1945 stemmeberettigede innvånere i Haugesund 1945-1949. Haugesund. Kristian Stenbys trykkeri, 1945.

Fonna kartportal

Norges Bebyggelse Rogaland.

Kari Shetelig Hovland: "Norske Islandsfiskere på havet."

Illustrasjonsfoto fra internett etter Googlesøk "Pasasjes".

Google Earth Street View.

Ljósmæðratal 1. bindi, bls. 455. Utg. 1984 af Ljósmæðrafélaginu.

Lokalhistorisk Stiftelse i Nord-Rogaland ved Leif M. Bjørklund om D/S Svanholm.

Islandske slektninger har gitt opplysninger fra sagaer som Eyrbyggjasaga om Tore Hund og familien og islendingabok.is .